

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

Str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

prezentată în conformitate cu articolul 25 lit. j) din Legea nr. 317/1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin. (1) lit. j) și 39 din Codul jurisdicției constituționale nr. 502/1995

pentru controlul constituționalității unor prevederi din Hotărârea Guvernului nr. 152/2022 „Cu privire la aprobarea Regulamentului privind gestionarea mijloacelor financiare ale Fondului național pentru dezvoltarea regională și locală”

I. AUTORUL SEIZĂRII

Consiliul comunal Botnărești, r-l Anenii Noi

Reprezentant

Primarul comunei Botnărești Dl Victor Gori

II. OBIECTUL SESIZĂRII

Prezenta sesizare are drept obiect examinarea constituționalității unor prevederi din Hotărârea Guvernului nr. 152/2022 „Cu privire la aprobarea Regulamentului privind gestionarea mijloacelor financiare ale Fondului național pentru dezvoltarea regională și locală”

III. EXPUNEREA PRETINSEI SAU PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

La 09 martie 2022 Guvernul a adoptat Hotărârea nr. 152/2022 prin care a aprobat Regulamentul privind gestionarea mijloacelor financiare ale Fondului național pentru dezvoltarea regională și locală.

Conform anexei nr. 3 la Hotărârea respectivă a fost aprobat Regulamentul privind organizarea concursurilor pentru identificarea, evaluarea și aprobarea proiectelor în domeniul dezvoltării locale în cadrul Programului național „Satul european”, propuse spre finanțare din Fondul național pentru dezvoltare regională și locală.

Prin Hotărârea Guvernului nr. 989 din 13 decembrie 2023 au fost introduse completări la Hotărârea nr. 152/2022, în vigoare din 14 decembrie 2023, inclusiv în anexa 3.

Contrar principiului constituțional al autonomiei locale, dar și a principiilor conexe privind descentralizarea administrativă (principiul echității, principiul corespunderii resurselor cu competențele, principiul solidarității financiare, etc.) conform pct. 22¹ din Regulamentul privind organizarea concursurilor pentru identificarea, evaluarea și aprobarea proiectelor în domeniul dezvoltării locale în cadrul Programului național „Satul european” propuse spre finanțare din Fondul național pentru dezvoltare regională și locală „în cadrul măsurilor 1.2, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, pentru

localitățile cu o populație de până la 1 500 de locuitori, **cuantumul alocațiilor pentru un proiect nu poate depăși 1 milion de lei pe localitate**".

Efectiv prin adoptarea prevederilor respective Guvernul a discriminat și creat condiții inegale pentru unitățile administrativ teritoriale mai mici, afectând astfel serviciile publice la nivel local, precum și drepturile și interesele cetățenilor care formează colectivitatea locală respectivă. Ținem să menționăm printre altele că procesul respectiv de discriminare și limitarea în servicii și posibilități a cetățenilor din localitățile mici se transformă în tendință sistemică prin procesul de amalgamare voluntară.

În contextual celor menționate, ***principiul autonomiei locale*** conform Cartei Europene a autonomie locale, adoptate la Strasbourg la 15 octombrie 1985 (art. 2), legislația în domeniul administrației publice locale și jurisprudența Curții Constituționale ***înseamnă dreptul și capacitatea efectivă ale autorităților administrației publice locale (APL) de a soluționa și de a gestiona, în cadrul legii, în nume propriu și în interesul populației locale, o parte importantă a treburilor publice.***

Având în vedere că APL sunt parte a mecanismului statal (*notă*: specific unui sistem administrativ descentralizat), ***de capacitatea efectivă a APL*** depinde și acele servicii prestate cetățenilor din localitățile mici, respectiv sunt încălcate și așa prevederi constituționale conexe cum ar fi că „în Republica Moldova ...demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea ... reprezintă valori supreme și sunt garantate” (art. 1 din Constituția RM); „***respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.*** Toți cetățenii Republicii Moldova ***sunt egali în fața legii și a autorităților publice***, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială” (art. 16 din Constituția RM), dar și alte criterii - în cazul dat ar fi locul de trai (!?).

În rezultat o parte importantă din cetățeni sau colectivități locale vor fi discriminați și limitați în drepturi și necesități ce decurg din așa servicii publice locale cum ar fi: (*notă*: rezultă din măsurile 1.2, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4 - limitate în suma finanțării pentru localitățile mici): iluminatul public; construcția, renovarea/reabilitarea clădirilor publice, inclusiv prin măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice (creșterea performanței energetice) a clădirilor publice; Instalarea sistemelor de producere și furnizare a energiei folosind resurse regenerabile; construcția, reconstrucția edificiilor sportive, a edificiilor destinate prestării serviciilor sociale, inclusiv a

infrastructurii medicale; restaurarea/reabilitarea/reconstituirea/conservarea monumentelor/structurilor istorice specifice pentru arhitectura rurală tradițională într-o anumită zonă, destinate unor scopuri publice, inclusiv a monumentelor de for public.

Autonomia locală și descentralizarea serviciilor publice sau descentralizarea administrativă obligă la respectarea următoarelor principii, care în speță sunt încălcate (a se vedea art. 3 din Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă):

principiul echității - garantarea unor condiții și oportunități egale tuturor autorităților publice locale pentru a-și atinge obiectivele în realizarea competențelor lor;

principiul corespunderii resurselor cu competențele - corespunderea resurselor financiare și materiale alocate autorităților publice locale cu volumul și natura competențelor ce le sunt atribuite **pentru a asigura îndeplinirea eficientă a acestora**;

principiul solidarității financiare - susținerea financiară de către stat a celor mai slab dezvoltate unități administrativ-teritoriale, în special **prin aplicarea unor mecanisme de repartizare financiară echitabilă**.

Constatăm că aceste prevederi și standarde au fost încălcate și astfel au fost afectată autonomia locală a APL, inclusiv drepturile și necesitățile cetățenilor din comunități locale mici, fiind necesar în reglementările respective să fie stabilite criterii obiective bazate pe indicatori echitabili cantitativi și calitativi ai aplicantului, dar nu criterii discriminatorii privind numărul populației, locul geografic, etc.

Încălcarea ține și de *principul legalității*, consfințit în art. 15 din Constituția Republicii, prin faptul că Guvernul a încălcat prevederile Legii nr. 435/2006, citate mai sus.

Cele menționate corelează cu angajamentele luate în cadrul Acordului de Asociere a Republicii Moldova cu Uniunea Europeană, semnat la 27 iunie 2014, unde „cooperarea la nivel bilateral, regional și european ar urma să se bazeze pe ... respectarea integrității și a intereselor comunităților locale, în special în zonele rurale (art. 104)”.

Cadrul normativ pertinent

Constituția Republicii Moldova

Titlul I

PRINCIPII GENERALE

Articolul 1

Statul Republica Moldova

[...]

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.

Articolul 8

Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

(2) Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia.

Articolul 16

Egalitatea

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 109

Principiile de bază ale administrării publice locale

(1) Administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile autonomiei locale, ale descentralizării serviciilor publice, ale eligibilității autorităților administrației publice locale și ale consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit.

(2) Autonomia privește atât organizarea și funcționarea administrației publice locale, cât și gestiunea colectivităților pe care le reprezintă.

(3) Aplicarea principiilor enunțate nu poate afecta caracterul de stat unitar.

**Carta Europeană a autonomiei locale,
adoptată la Strasbourg la 15 octombrie 1985**

[...]

Articolul 3. Conceptul de autonomie locală

1. Prin autonomie locală se înțelege dreptul și capacitatea efectivă ale autorităților administrației publice locale de a soluționa și de a gestiona, în cadrul legii, în nume propriu și în interesul populației locale, o parte importantă a treburilor publice.

2. Acest drept se exercită de consilii sau adunări, compuse din membri aleși prin vot liber, secret, egal, direct și universal, care pot dispune de organe executive și deliberative care răspund în fața lor. Aceasta dispoziție nu aduce atingere, în nici un fel, posibilității de a recurge la adunări cetățenești, referendum sau orice altă formă de participare directă a cetățenilor, acolo unde aceasta este permisă de lege.

Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă

[...]

Articolul 3. Principiile descentralizării administrative

Descentralizarea administrativă are la bază următoarele principii:

a) principiul autonomiei locale, care presupune garantarea dreptului și capacității efective a autorităților publice locale de a reglementa și gestiona, conform legii, sub propria lor responsabilitate și în interesul populației locale, o parte importantă din treburile publice;

b) principiul subsidiarității, care presupune exercitarea responsabilităților publice de către autoritățile care sunt cel mai aproape de cetățeni, cu excepția cazurilor în care intervenția autorităților de nivel superior prezintă avantaje evidente ce rezultă din volumul și natura responsabilităților și din necesitatea de a asigura eficacitatea acțiunii publice;

c) principiul echității, care presupune garantarea unor condiții și oportunități egale tuturor autorităților publice locale pentru a-și atinge obiectivele în realizarea competențelor lor;

d) principiul integrității competențelor, care presupune că orice competență atribuită autorităților publice locale trebuie să fie deplină și exclusivă, exercitarea acesteia nu poate fi contestată sau limitată de o altă autoritate decât în cazurile prevăzute de lege;

e) principiul corespunderii resurselor cu competențele, care presupune corespunderea resurselor financiare și materiale alocate autorităților publice locale cu volumul și natura competențelor ce le sunt atribuite pentru a asigura îndeplinirea eficientă a acestora;

f) principiul solidarității financiare, care presupune susținerea financiară de către stat a celor mai slab dezvoltate unități administrativ-teritoriale, în special prin aplicarea unor mecanisme de repartizare financiară echitabilă;

g) principiul dialogului instituțional, care presupune informarea și consultarea de către stat, în timp util, a autorităților publice locale, în procesul de planificare și de luare a deciziilor, prin structurile lor asociative, asupra oricăror chestiuni ce le privesc în mod direct ori sunt legate de procesul descentralizării administrative;

h) principiul parteneriatului public-privat, public-public, public-civil, care presupune garantarea unor posibilități reale de cooperare între guvern, autoritățile locale, sectorul privat și societatea civilă;

i) principiul responsabilității autorităților administrației publice locale, care presupune, în limitele competențelor ce le revin, obligativitatea realizării unor standarde minime de calitate stabilite de lege la prestarea serviciilor publice și de utilitate publică de care sunt responsabile.

**Hotărârea Guvernului nr. 152 din 09.03.2022
cu privire la aprobarea Regulamentului
privind gestionarea mijloacelor financiare
ale Fondului național pentru dezvoltare regională și locală**

[...]

Anexa nr. 3
la Hotărârea Guvernului nr. 152/2022

**REGULAMENT
privind organizarea concursurilor pentru identificarea,
evaluarea și aprobarea proiectelor în domeniul dezvoltării locale
în cadrul Programului național „Satul european”,
propuse spre finanțare din Fondul național pentru
dezvoltare regională și locală**

[...]

22¹. În cadrul măsurilor 1.2, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, pentru localitățile cu o populație de până la 1 500 de locuitori, quantumul alocațiilor pentru un proiect nu poate depăși 1 milion de lei pe localitate.

[Pct.22¹ introdus prin HG989 din 13.12.23, MO477-479/14.12.23 art.1169; în vigoare 14.12.23]

Jurisprudența Curții Constituționale

Hotărârea Curții Constituționale nr. 19 din 31 octombrie 2023

privind controlul constituționalității

unor prevederi din Legea nr. 1308 din 25 iulie 1997

privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului

(plata anuală a arendei pentru terenurile proprietate publică

aferele obiectivelor privatizate/private)

(sesizările nr. 231g/2022 și nr. 78a/2023)

[...]

46. Mai mult, Recomandarea Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei nr. 436 (2019) privind democrația locală și regională din Republica Moldova constată la punctul 4 literele b) și c) că autonomia financiară a autorităților locale *este foarte limitată, iar finanțele lor sunt extrem de sărace, atât ca proporție a propriilor venituri în bugetul local, cât și ca parte a cheltuielilor locale în cadrul cheltuielilor totale din sectorul public*. Autoritățile locale depind în mod clar de transferurile și subsidiile de la stat, iar sistemul fiscal local este foarte slăbit. Lipsa unei delimitări stat face imposibilă evaluarea unităților teritoriale în scopul taxării și provoacă o pierdere a potențialelor venituri locale.

IV. CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

Urmare celor expuse, dat fiind necorespunderea pct. 22¹ din Regulamentul privind organizarea concursurilor pentru identificarea, evaluarea și aprobarea proiectelor în domeniul dezvoltării locale în cadrul Programului național „Satul european” propuse spre finanțare din Fondul național pentru dezvoltare regională și locală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 152/2022 din 09 martie 2022 cu prevederile Legii Supreme și în conformitate cu art. 109, raportat la art. art. 1, 8, 15 și 16 din Constituția Republicii Moldova, precum și art. 3 din Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă, art. 4 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 4, 38, 39 din Codul jurisdicției constituționale

Solicităm Înaltei Curți:

1. Admiterea spre examinare a prezentei sesizări.
2. Exercițarea controlului constituționalității și declararea drept neconstituțională a prevederilor pct. 22¹ din Regulamentul privind organizarea concursurilor pentru identificarea, evaluarea și aprobarea proiectelor în domeniul dezvoltării locale în cadrul Programului național „Satul european” propuse spre finanțare din Fondul național pentru dezvoltare regională și locală, în redacția Hotărârii Guvernului nr. 989 din 13 decembrie 2023.

V. DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

Nu sunt.

VI. LISTA DOCUMENTELOR

Copia certificată a Deciziei Consiliului Comunal Botnărești nr. 03/13 din 21 decembrie 2023 „Cu privire la delegarea persoanei pentru depunerea Sesizării către Curtea Constituțională”.

VII. DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURĂ

Declarăm pe onoare că informațiile prezentate în prezenta sesizare sunt veridice.

Victor GORI
Primarul com. Botnărești

Digitally signed by Gori Victor
Date: 2024.02.06 16:17:51 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

_____
L. Ș

REPUBLICA MOLDOVA

CONSILIUL COMUNAL
BOTNĂREȘTI

r- ul Anenii Noi, com. Botnărești
tel./ fax (265) 79-351

РЕСПУБЛИКА МОЛДОВА

КОМУНАЛЬНЫЙ СОВЕТ
БОТНЭРЕШТЬ

р-на Анений Ной, ком. Ботнэрешть
тел./ факс (265) 79-351

DECIZIE Nr.03/13
din 21 decembrie 2023

**Cu privire la delegarea persoanei
pentru depunerea Sesizării către
Curtea Constituțională.**

Potrivit prevederilor art.25 lit.j) al Legii nr.317 din 13.12.1994 cu privire la Curtea Constituțională și având în vedere ilegibilitatea modificării anexei nr.3 la Hotărîrea Guvernului nr.152/2022 cu privire la aprobarea Regulamentului privind gestionarea mijloacelor financiare ale Fondului național pentru dezvoltare regională și locală cu modificările ulterioare, fapt ce contravine prevederilor Constituției Republicii Moldova prin prisma art.47 care prevede Dreptul la asistență și protecție socială, prevederilor alin.(1), (2) art.109 din Constituție ilegibilitatea autorităților administrației publice locale;
Luînd în considerație: Constituția și cadrul legal în vigoare al Republicii Moldova, Carta Europeană a Autonomiei Locale, Recomandările Congresului Autorităților Locale și Regionale ale Consiliului Europei din 04.04.2019, Legii nr.436-XVI din 28.12.2006 privind Administrația Publică Locală, avînd ca temei Avizul comisiei consultative de specialitate, Consiliul Local Botnărești

DECIDE:

1. Se acceptă înaintarea Sesizării către Curtea Constituțională privind controlul constituționalității Hotărîrii Guvernului nr.989/2023 din 13 decembrie 2023.
2. Se delegă dl. Victor Gori, primarul comunei Botnărești pentru depunerea Sesizării către Curtea Constituțională, care va avea drept obiectiv de examinare a constituționalității încălcării dreptului Autonomiei Locale, prevederile art.109 alin (1) și (2) din Constituția Republicii Moldova, Acordului de asociere al RM la UE și alte angajamente naționale și internaționale în vigoare din domeniul descentralizării și democrației locale, la care Republica Moldova face parte.
3. Controlul asupra executării prezentei decizii ei se asumă primarului comunei Botnărești, dl. Victor Gori.

Digitally signed by Railean Nadejda
Date: 2023.12.29 10:55:07 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Președintele ședinței

Railean Nadejda

**Contrasemnează:
Secretarul Consiliului local**

Digitally signed by Cojocari Valentina
Date: 2023.12.29 11:11:54 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Cojocaru Valentina